

Отримано: 13 травня 2022 р.

Прорецензовано: 11 червня 2022 р.

Прийнято до друку: 14 червня 2022 р.

e-mail: o.o.liakhovych@nuwm.edu.ua

DOI: 10.25264/2311-5149-2022-25(53)-31-38

Ляхович О. О., Скаковська С. С., Кречко М. Ю. Сутнісна характеристика транспарентної діяльності підприємства: переваги та недоліки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острогор : Вид-во НаУОА, червень 2022. № 25(53). С. 31–38.

УДК: 338.2

JEL-класифікація: M140, M210

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-6770-7970>

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-3415-9613>

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0001-6757-1025>

Ляхович Ольга Олександрівна,

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки
Національного університету водного господарства та природокористування*

Скаковська Світлана Степанівна,

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки
Національного університету водного господарства та природокористування*

Кречко Марія Юріївна,

*здобувач вищої освіти, бакалавр спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»*

Національного університету водного господарства та природокористування

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСПАРЕНТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

У статті здійснено обґрунтування теоретичних засад транспарентної діяльності підприємств. У ході дослідження було визначено сутність транспарентності, його основні елементи та функції. Розглянуто теоретичні аспекти безпекоорієнтованого підходу впровадження принципів транспарентної діяльності підприємства, реалізація яких дозволить реалізувати нові можливості, уникнути ризиків та забезпечити позитивний вплив на рівень економічної безпеки компанії.

Ключові слова: транспарентність, підприємство, економічна безпека.

Olha Liakhovych,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and Economic Security,
The National University of Water and Environmental Engineering*

Svetlana Skakovska,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and Economic Security,
The National University of Water and Environmental Engineering*

Maria Krechko,

*MA applicant, bachelor's degree in «Finance, Banking and Insurance»,
The National University of Water and Environmental Engineering*

THE ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF TRANSPARENT BUSINESS ACTIVITIES: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

The paper is devoted to the theoretical aspects of enterprises' transparent activities. The study identified the essence of transparency at the micro level, its main elements and functions. The essence of transparent activity is also defined. Benefits and additional opportunities for transparency are revealed. External and internal effects from the implementation of transparent financial reporting are substantiated.

The advantages for the state, consumers, potential investors, financial analysts, audit companies are described. Priority measures to increase business transparency have been identified. In addition, there are shortcomings of transparent activities. Theoretical aspects of the security-oriented approach to the implementation of the principles of transparent activity of the enterprise are considered, the implementation of which will allow to realize new opportunities, avoid risks and ensure a positive impact on the company's economic security level. Disadvantages include the fact that information that is freely available may be of interest to competitors and its use for their own purposes, such as following strategy, releasing similar products and gaining market advantage, creating a competitive weakness for the organization.

According to research, the main advantages of transparency for the company are attracting talented staff, building trust, increasing productivity, increasing business responsibility, strengthening the competitive position and ensuring economic security. Thus, a security-oriented approach to transparent activities is based on a clear definition of confidential information

to be covered (trade secrets, details of competitive advantages, personal information, etc.). With clear boundaries, transparent activities will have a positive impact on economic security through key growth factors in sales revenue, net income, capital gains and turnover.

Keywords: transparency, enterprise, economic security.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання принцип «транспарентності» (прозорості) є ключовим фактором стратегії розвитку компанії та розбудови її взаємозв'язків зі стейкхолдерами. При цьому, слід зазначити, що у розвинених країнах світу доведено взаємозв'язок між прозорістю компаній та їх конкурентною позицією. Також питання прозорості та відкритості інформації про діяльність компаній відіграє важливу роль у фінансовому добробуті не лише окремого підприємства, а й країни в цілому. Саме тому подана тематика є актуальною у напрямі розробки заходів щодо підвищення ефективності транспарентності вітчизняних підприємств та трансформації економічних процесів в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сутнісну характеристику поняття транспарентності досліджували такі вчені: В. М. Ігумнов, Р. В. Кузіна, Т. М. Наливайко, М. В. Пашковська, О. В. Рожнова, М. Ю. Романов, І. Ю. Суровцева. Вплив транспарентної діяльності на конкурентоспроможність підприємства вивчали І. А. Білоцька, Д. В. Головіна, В. Ю. Халіна, Р. К. Хубієв та ін. Поряд з цим, варто відмітити, що розробці безпекоорієнтовного підходу щодо впровадження принципів транспарентності на рівні підприємства приділено не достатню увагу.

Мета і завдання дослідження: обґрунтувати теоретичні засади транспарентної діяльності підприємства на основі безпекоорієнтованого підходу. Для досягнення вказаної мети необхідно дослідити сутнісну характеристику категорії «транспарентність», визначити основні елементи, функції, переваги й недоліки та обґрунтувати безпекоорієнтовані межі транспарентної діяльності на рівні підприємства.

Виклад основного матеріалу. В останні роки підходи транспарентної діяльності стали досить активно впроваджуватися як у державному, так і в приватному секторах. Рушійною силою таких тенденцій є трансформація економічних відносин в умовах цифровізації. В результаті таких умов інформація постає як важливий ресурс і ключовим фактором таких змін. Існує досить значна кількість наукових підходів щодо трактування поняття «транспарентності». Так, подану категорію можна трактувати в загальному контексті та на рівні різних економічних інститутів [3].

Слід зазначити, що термін «транспарентність» досить поширений і має коріння ще з різних мов. З англійської мови «transparency» перекладається як «прозорий». Проте загальноприйнятим вважається єдине походження поданого поняття з латинської мови, де «transparere» дослівно перекладається як «щось прозоре та зрозуміле» [4].

Сутнісна характеристика теоретичних підходів щодо трактування поняття «транспарентність» наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення сутності поняття «транспарентність»

Автор, джерело	Визначення
Oxford Dictionary	Певний стан прозорості
Р. В. Кузіна	Ступінь, з якою інвестори мають вільний доступ до будь-якої необхідної інформації про компанію, так і рівні цін, глибини ринку; якісна фінансова звітність, зрозуміла зовнішньому користувачеві, що дозволяє порівнювати компанії між собою, і підготовлена на загальноприйнятній системі облікових стандартів
М. Пашковська	Зasadниче поняття, яке у собі в тісному взаємозв'язку поєднує декілька категорій, як-от: прозорість, відкритість, гласність, громадську участь тощо, які визначають форми та способи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування у демократичній державі
Г. В. Пизіна	Як якість, що сприяє розширенню можливостей її взаємодії з громадянським суспільством через відкритість прийняття та реалізації рішень і активізації суспільного контролю. Саме гласність, прозорість та відкритість є, на думку автора, основними атрибутивними характеристиками транспарентності
С. А. Кузнецов	Відсутність секретності, доступність інформації
Р. К. Хубієв	Якісна характеристика фірми; її зміст полягає у системі відносин фірми з інвесторами та іншими заінтересованими сторонами на основі принципів відкритості, лояльності, взаємної вигоди та розвитку
Ж. В. Дерій, Н. В. Завгородня	Інформаційна прозорість або гласність, публічність середовища, в якому знаходиться суб'єкт та надає всім зацікавленим сторонам необхідну їм для прийняття раціональних рішень інформацію у відкритій, повній, своєчасній і зрозумілій формі

Джерело: складено автором на основі [3; 5; 7; 9; 14; 15].

На основі узагальнення зазначених підходів можна стверджувати, що в основному подана категорія пов'язана з такими характеристиками, як «прозорість» та «відкритість». Варто відмітити, що досить часто зазначені терміни застосовуються як рівнозначні та у взаємозв'язку з такими поняттями, як «гласність» та «публічність». На думку більшості науковців, здебільшого категорія «транспарентності» має тісний зв'язок з забезпеченням доступу до інформації про соціально-економічні, політичні, культурні та інші процеси [15].

Отже, транспарентність на мікрорівні – це рівень відкритості підприємства, що включає достовірну, доступну та неупереджену інформацію про його діяльність. Під транспарентною діяльністю підприємства слід розуміти висвітлення у відкритому доступі достовірної інформації та пояснень щодо об'єктивного уявлення про фінансові та нефінансові показники підприємства [2]

Загальна характеристика поняття транспарентності представлена на рис.1. Відповідно, дотримуючись критеріїв транспарентності та висвітлюючи актуальну інформацію для всіх зацікавлених користувачів, підприємство матиме ряд конкурентних переваг, що дозволить зміцнити економічні показники підприємства у середньо- та довгостроковій перспективі.

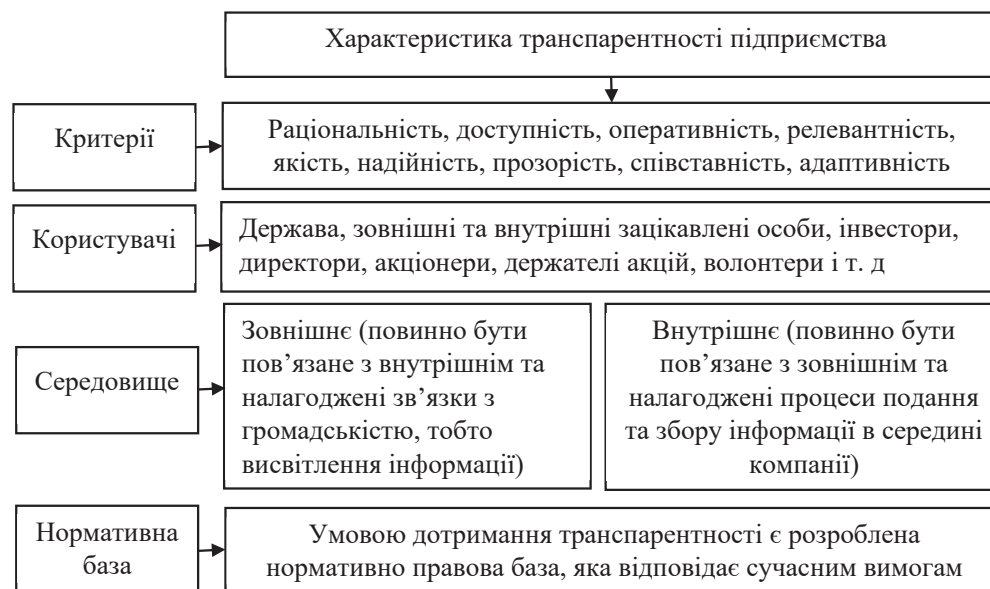

Рис. 1. Характеристика транспарентності підприємства

Джерело: складено автором на основі [3; 15].

Транспарентна діяльність відкриває перед підприємством такі переваги та додаткові можливості:

1. Залучення висококваліфікованого персоналу. Адже відкритість бізнесу є важливим фактором серед прогресивних співробітників при виборі роботодавця.

2. Зміцнення довіри. Багато клієнтів ототожнюють транспарентність у бізнесі з моральним виглядом підприємства. У 2016 р. результати досліджень консалтингової компанії Label Insight для Roi Study показали, що 94 % споживачів віддають перевагу брендам, що дотримуються прозорості виробничих процесів [16].

3. Підвищення продуктивності праці. Ефективність співробітників компанії залежить від повноти інформації та обсягу делегованих повноважень.

4. Посилення відповідальності бізнесу. Роблячи дані доступними, керівники компаній демонструють готовність звітувати за кожен крок компанії. Дослідження Label Insight показало, що споживачі готові платити більше за продукцію, яку виготовляють «прозорі» компанії [16].

Впровадження принципів транспарентності сприяють проведенню прогнозування підприємницької діяльності на вищому, «якісному» рівні. Також транспарентність являється значним «нематеріальним активом», адже впливає на підвищення ринкової вартості підприємства на основі створення додаткової вартості суб'єкта господарювання. Саме з такої позиції транспарентність можна розглядати як якісну характеристику діяльності компаній, оцінка якої здійснюється на основі визначення рівня прозорості висвітлення фінансової та нефінансової інформації про діяльність підприємства. Відповідно транспарент-

на діяльність включає сукупність рішень щодо розкриття інформації, основною метою яких є створення повного та достовірного уявлення про діяльність підприємства.

До основних елементів прозорості включають фінансову, правову, адміністративну, технологічну, соціальну, кадрову, екологічну та корпоративну прозорість (табл. 2).

Таблиця 2

Основні елементи прозорості підприємства

Елемент прозорості	Сутність елемента прозорості
Фінансова прозорість	Актуальність, достовірність, повнота, ясність та доступність фінансової звітності.
Правова прозорість	Відкритість інформації щодо заснування підприємства, її власників, стану корпоративного управління, взаємовідносин з клієнтами, співробітниками, державними органами, дані щодо судових рішень.
Адміністративна прозорість	Відкритість документів щодо органів управління на підприємстві, відкритість процесу прийняття рішень.
Технологічна прозорість	Повідомлення щодо використання певних технологій під час виробництва продукції (надання послуг), інформація про надходження сировини, основних партнерів.
Соціальна прозорість	Повідомлення щодо програм розвитку для працівників підприємства, реалізації соціальних проектів, наявні зрозумілі принципи діяльності на засадах соціальної відповідальності.
Кадрова прозорість	Чітка регламентація роботи шляхом культивування єдності структури формалізованих вимог та норм, побудова системи заходів дисциплінарного характеру, що визначають рівень відповідальності, залученість працівників до прийняття рішень.
Екологічна прозорість	Показ суспільству намірів та їх реалізації щодо дотримання екологічних норм та стандартів.
Корпоративна прозорість	Відкритість та зрозумілість етичного кодексу, культурних норм та правил поведінки всередині компанії.

Джерело: складено автором на основі [1; 12; 15].

Варто зробити акцент щодо взаємозв'язку прозорості та вартості інформації. Як відомо, діяльність будь-якого підприємства напряму пов'язана з таким поняттям як «інформація»; а сама прозорість визначається безпосередньо здатністю компанії представляти інформацію у вільному доступі, яка необхідна іншим зацікавленим учасникам (стейкхолдерам). Відповідно інформація проходить етапи виходу, обробки та передачі. Так як інформація перетворюється в економічний ресурс, у неї з'являється вартість [3].

Основні якісні характеристики прозорої інформації підприємства наведено на рис. 2. До них відносять актуальність, достовірність, ясність та повноту.

Рис. 2. Основні якісні характеристики прозорої інформації підприємства

Джерело: складено автором на основі [17, с. 10].

Головним фінансовим документом, який максимально повно та прозоро відкриває всі вагомі дані про діяльність підприємства, що надається внутрішнім та зовнішнім користувачам для прийняття економічних рішень, є прозора фінансова звітність. Прозора фінансова звітність є важливою складовою розвитку підприємства, що безпосередньо дозволяє не лише визначити рівень фінансової безпеки підприємства, але і сформулювати належні інвестиційні умови з метою покращення фінансового стану підприємства у перспективі. Основні функції прозорості фінансової звітності наведено на рис. 3.

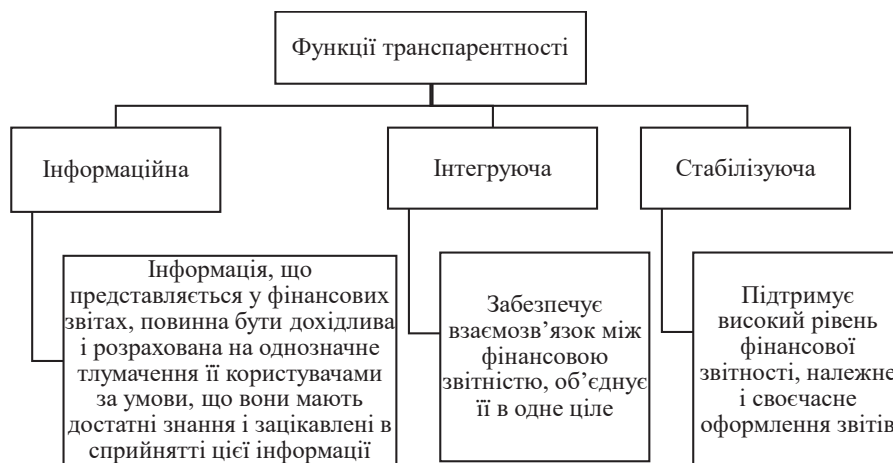

Рис. 3. Основні функції транспарентності фінансової звітності

Джерело: складено автором на основі [10; 11; 13].

Зовнішній ефект від впровадження транспарентної фінансової звітності полягає в отриманні якісної інформації щодо господарської діяльності підприємства, формуванні репутації «відкритого» підприємства, підвищенні довіри ринку та інвесторів, найбільш повному задоволенні інформаційних потреб існуючих та потенціальних інвесторів, кредиторів та позикодавців.

Внутрішній ефект зростання транспарентності фінансової звітності полягає в зниженні вартості доступного залученого капіталу, підвищенні корпоративної культури і, найголовніше, покращенні якості управлінської інформації і зниженні витрат на ведення управлінського обліку. Як зовнішній, так і внутрішній ефекти зростання транспарентності фінансової звітності полягають в отриманні достовірної, прозорої інформації щодо підприємства та його діяльності в процесі прийняття рішень користувачами на мікро- та макрорівні [10].

Якщо підприємству вдасться через свою відкритість залучити інвестиції та реалізувати нові проекти, то сама транспарентність виступає суттєвим рушійним фактором в економічному зростанні. Проте відкритість у ринковій економіці є суперечливою. З метою вивчення таких суперечностей потрібно детальніше висвітлити як переваги, так і недоліки поданого явища.

Транспарентність насамперед допомагає визначити ринкову вартість компанії, її публічну оцінку ринком. Причому не лише потенційним інвесторам чи конкурентам, а й фінансовим аналітикам, аудиторським компаніям. Так, зі сторони аудиторських фірм транспарентність дозволить виконувати повноцінну роботу з метою підвищення ефективності бізнесу та розкриття найважливіших та найглибших питань перед тими, хто зацікавлений у детальному розумінні функціонування бізнесу. Прозорість допомагає аудитору давати поради та рекомендації власнику бізнесу, що спрямовані на максимізацію його вартості.

Зі сторони рейтингового агентства та інвесторів транспарентність є найважливішою складовою інвестиційної привабливості підприємства. Іншими словами, прозорість означає відкритість компанії, готовність ефективно працювати для кожного акціонера, інвестора чи партнера; це показник наявності стратегічних цілей та бізнесу, налаштованого працювати серйозно та довго.

Для держави транспарентність забезпечить прозору податкову політику підприємств, сприятиме зменшенню тіньового сектору та збільшенню наповненості доходів бюджету, активізуватиме іноземне інвестування, а також забезпечуватиме виконання цілей сталого розвитку, що проявлятиметься у введенні соціально відповідального бізнесу. Беззаперечним є той факт, що в цілому всі складові економічної безпеки держави матимуть позитивний вплив від транспарентної діяльності підприємств.

Транспарентність також позитивно впливатиме на збільшення довіри у споживачів до продукції компанії, що забезпечить розширення ринку збуту. Таким чином, оприлюднення складу акціонерів, максимальна прозорість фінансової документації, інформація про всі великі угоди, незалежний аудит та оцінка, опублікування нефінансової інформації суттєво підвищують довіру до компаній.

Виходячи з цього, до основних першочергових заходів щодо підвищення прозорості бізнесу слід віднести розкриття інформації про акціонерний капітал; опублікування фінансової звітності згідно вітчизняних та міжнародних стандартів; розкриття нефінансової інформації; підвищення рівня корпоративної культури; гнучка, але прозора податкова політика; забезпечення прозорості витрат, у тому числі капітальних, а також будь-яких коштів, що спрямовуються на стратегічні цілі; відкритість менеджменту; підвищення

кваліфікації керівника персоналу; використання сучасних бізнес-технологій; залучення незалежного оцінювача для оцінки підприємства та ін.

Отже, до основних переваг ведення прозорої діяльності варто віднести покращання бізнес-процесів; більшу можливість залучення інвестиційного капіталу, підвищення мотивації та продуктивності праці персоналу, формування позитивної репутації компанії, доступ до нових ринків, ефективне управління ризиками, вдосконалення екологічного менеджменту тощо. Прямим наслідком підвищення інформаційної прозорості ключових підприємств та державних інститутів стане поступова трансформація їх діяльності (під впливом громадянського суспільства) у напрямку забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Проте, слід зазначити, що транспарентність, з одного боку, повинна продемонструвати свої конкурентні переваги, щоб домогтися інвестиційної привабливості. З іншого боку, відкриваючи свої переваги, підприємство може зробити їх надбанням конкурентів, які можуть їх опанувати, не несучи симетричних витрат. Поряд з цим підприємство може розраховувати на новий рівень розвитку, якщо вдасться залучити зовнішні інвестиції. Тому транспарентність фірми – процес суперечливий. Він пов'язаний із ризиками, які вимагають оцінок.

До недоліків слід віднести те, що інформацією, яка перебуває у вільному доступі, можуть зацікавитися конкуренти і використовувати її у своїх цілях, таких як наслідування стратегії, випуск аналогічних товарів та отримання переваги на ринку, створюючи конкурентну слабкість для організації. Також, співробітники можуть передавати інформацію зацікавленим особам або використовувати з іншою корисливою метою. Таке відбувається, якщо є відкритість, а контролю немає, тому потрібно пам'ятати про інформаційну безпеку та трудові договори. У сучасних умовах грамотний керівник повинен вміти знаходити баланс: знати, яка інформація повинна бути у вільному доступі, а яку варто приховувати, адже потенційна конкурентна слабкість компанії є водночас основною вигодою для конкурентів.

Відповідно до вищевказаного дослідження переваг та недоліків транспарентності варто зазначити, що транспарентність повинна мати встановлені межі. Ці межі повинні перш за все визначати об'єм інформації, яка є необхідною для підвищення репутації підприємства та водночас яка задовольнила б інтереси всіх зацікавлених учасників та не несла б загрози економічній безпеці підприємства. Крім того, між такими межами транспарентності існує так звана «сіра зона», у якій існують ризики розкриття інформації для конкурентів, наприклад, шляхом комерційного шпionажу або недоліків системи безпеки підприємства (рис. 4.).

Рис. 4. Вплив транспарентності на діяльність підприємства на основі безпекоорієнтованого підходу

Джерело: розроблено автором на основі [8].

У процесі транспарентної діяльності з підприємством взаємодіють економічні суб'єкти, які зацікавлені у співпраці, а також відповідні органи корпоративного та державного контролю. Таким чином, основні взаємозв'язки між суб'єктами включають взаємини між власниками та співробітниками, співпрацю між фірмою та партнерами, особливо фінансово-інвестиційними; взаємовідносини з клієнтами; відносини з державою та з громадськістю.

Висновки. За результатами досліджень можна стверджувати, що для підприємства основними перевагами транспарентності є залучення талановитого персоналу, зміцнення довіри, підвищення продуктивності праці, посилення відповідальності бізнесу, посилення конкурентної позиції та забезпечення економічної безпеки. Проте, поряд з цим є і недоліки такої діяльності, що пов'язані із ризиками, які вимагають відповідних оцінок. З метою зменшення рівня ризиковості запропоновано безпекоорієнтований підхід до транспарентної діяльності, що базується на чіткому визначенні закритої інформації до висвітлення (комерційна таємниця, деталізація конкурентних переваг, особиста інформація та ін). При чіткому встановленні меж транспарентна діяльність позитивно впливатиме на стан економічної безпеки через ключові фактори зростання виручки від реалізації, чистого прибутку, зростання вартості капіталу та показників оборотності.

Література:

1. Білоцька І. А. Транспарентність корпоративного сектору як передумова результативності бізнесу в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5–6. С. 54–58.
2. Bilotska, I. A. (2020). Transparentnist korporatyvnoho sektoru yak peredumova rezultatyvosti biznesu v Ukraini. *Investytstii: praktyka ta dosvid*, 5–6, 54–58. [in Ukrainian].
3. Богущька Л. Реалізація принципів транспарентності суб'єктами господарювання. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4. С. 149–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2017_4_16 (дата звернення: 10.05.2022).
4. Bohutska, L. (2017). Realizatsiia pryncypiv transparentnosti sub'iektamy hospodariuvannia. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 4, 149–158. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2017_4_16> (2022, traven, 10). [in Ukrainian].
5. Винниченко Н. В., Мірошніченко О. В., Черкай О. О. Прозорість звітності вітчизняних підприємств як передумова забезпечення фінансової стабільності. *Прийзовський економічний вісник*. 2020. № 6 (23). С. 240–246.
6. Vynnychenko, N. V., Miroshnychenko, O. V., Cherkai, O. O. (2020). Prozorist zvitnosti vitchyznianskykh pidpriemstv yak peredumova zabezpechennia finansovoї stabilnosti. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, 6 (23), 240–246. [in Ukrainian].
7. Наливайко Л. Р., Романов М. Ю. Поняття, ознаки та значення транспарентності в контексті євроінтеграції. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4/1. С. 152–157. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2026/1/10.pdf> (дата звернення: 05.05.2022).
8. Nalyvaiko, L.R., Romanov, M.Yu. (2016). Poniattia, oznaky ta znachennia transparentnosti v konteksti yevrointehratsii. *Visegrad Journal on Human Rights*, 4/1, 152–157. <<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2026/1/10.pdf>> (2022, traven, 5). [in Ukrainian].
9. Дерій Ж. В. Транспарентність інноваційної діяльності як необхідна умова існування та розвитку харчової промисловості України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2016. № 1(2). С. 264–267.
10. Derii, Zh.V. (2016). Transparentnist innovatsiinoї diialnosti yak neobkhdna umova isnuvannia ta rozvytku kharchovoї promyslovosti Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorod'skoho universytetu, Ekonomika*, 1(2), 264–267. [in Ukrainian].
11. Єсімов С. С., Бондаренко В. А. Транспарентність як принцип діяльності органів публічного управління в умовах використання інформаційних технологій. *Соціально-правові студії*. 2018. № 1. С. 42–49.
12. Yesimov, S.S., Bondarenko, V. A. (2018). Transparentnist yak pryncyp diialnosti orhaniv publicnoho upravlinnia v umovakh vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii. *Sotsialno-pravovi studii*. 2018, 1, 42–49. [in Ukrainian].
13. Кузіна Р. В. Транспарентність корпоративної звітності як основа її формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2015. № 12. С. 193–197. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/102.pdf (дата звернення: 10.05.2022).
14. Kuzina, R.V., (2015). Transparentnist korporatyvnoi zvitnosti yak osnova yii formuvannia. *Naukovyi visnyk Kherson'skoho derzhavnogo universytetu, Ekonomichni nauky*, 12, 193–197. <http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/102.pdf> (2022, traven, 10). [in Ukrainian].
15. Ляхович О. О., Оплачко І. О. Економічна безпека та транспарентність підприємств в умовах цифровізації. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економіка*. 2021. № 2 (94). С. 100–111.
16. Liakhovich, O. O., Oplachko, I. O. (2021) Ekonomichna bezpeka ta transparentnist pidpriemstv v umovakh tsyfrovizatsii. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia, Ekonomika*, 2 (94), 100–111. [in Ukrainian].
17. Пашковська М. В. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління». *Ефективність державного управління*. 2013. № 34. С. 135–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_16 (дата звернення: 10.05.2022).

Pashkovska, M. V. (2013). Poniattia transparentnosti v suchasni nautsi «Derzhavne upravlinnia». *Efektivnist derzhavnogo upravlinnia*, 34, 135-143. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_16> (2022, traven, 10). [in Ukrainian].

10. Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. Транспарентність як забезпечення повноти висвітлення інформації у фінансовій звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 1169–1171. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/245.pdf> (дата звернення: 10.05.2022).

Potryvaieva, N.V., Korenovska, T.O. (2015). Transparentnist yak zabezpechennia povnoty vysvitlennia informatsii u finansovii zvitnosti. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 8, 1169–1171. <<http://global-national.in.ua/archive/8-2015/245.pdf>> (2022, traven, 10). [in Ukrainian].

11. Рубанов П. М. Сутність та значення транспарентності для діяльності фінансових посередників в сучасних умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2014. № 9 (7). С. 189–193. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/368.pdf (дата звернення: 05.05.2022).

Rubanov, P. M. (2014). Sutnist ta znachennia transparentnosti dlia diialnosti finansovykh poserednykiv v suchasnykh umovakh. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu, Ekonomichni nauky*, 9 (7), 189-193. <http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/368.pdf> (2022, traven, 5). [in Ukrainian].

12. Суровцева І. Ю. Транспарентність управлінських структур: шляхи інформаційної прозорості. *Менеджер*. 2016. № 1. С. 55–61.

Surovtseva, I.Yu. (2016). Transparentnist upravlinskykh struktur: shliakhy informatsiinoi prozorosti. *Menedzher*, 1, 55-61. [in Ukrainian].

13. Терещук Г. Транспарентність як явище та вимога публічно-владної діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 2. С. 83–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_2_16 (дата звернення: 05.05.2022).

Tereshchuk, H. (2019) Transparentnist yak yavyshe ta vymoha publichno-vladnoi diialnosti. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 2, 83-88. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_2_16> (2022, traven, 5). [in Ukrainian].

14. Халіна В. Ю. Методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. № 1. С. 173–181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_24 (дата звернення: 05.05.2022).

Khalina, V. Yu. (2014) Methodychnyi pidkhid shchodo otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnogo instytutu, Ekonomichni nauky*, 1., 173-181. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_24> (2022, traven, 5). [in Ukrainian].

15. Халіна В. Ю., Сироватський О. А. Транспарентність діяльності будівельного підприємства як детермінант довіри стейкхолдерів. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 166–170. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-30> (дата звернення: 10.05.2022).

Khalina, V. Yu., Syrovatskyi, O. A. (2020) Transparentnist diialnosti budivelnoho pidpriemstva yak determinant doviry steikholderiv. *Ekonomichniy prostir*, 156, 166-170. <<https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-30>> (2022, traven, 10). [in Ukrainian].

16. Driving Long- Term Trust and Loyalty Through Transparency *The 2016 Label Insight Transparency ROI Study*. <<https://businessdocbox.com/Marketing/71520256-Driving-long-term-trust-and-loyalty-through-transparency-the-2016-label-insight-transparency-roi-study.html>> [in English].

Driving Long- Term Trust and Loyalty Through Transparency *The 2016 Label Insight Transparency ROI Study*. <<https://businessdocbox.com/Marketing/71520256-Driving-long-term-trust-and-loyalty-through-transparency-the-2016-label-insight-transparency-roi-study.html>> [in English].